

Веріга Г. В.

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку і аудиту,
Донбаська державна машинобудівна
академія, Краматорськ, Україна
annaveriga@gmail.com

Механізми регулювання валютного ринку та аналіз ефективності їх інструментів

Анотація. Валютний ринок розглянуто з точки зору багатоаспектності механізмів його регулювання та використання відповідного інструментарію. Визначено інструменти регулювання валютного ринку та надано критичний огляд ефективності їх використання. Обґрунтовано доцільність регулювання валютного ринку та запропоновано класифікацію механізмів регулювання за змістом, продемонстровано їх взаємозв'язок, систематизовано відповідний інструментарій у рамках кожного механізму та визначено зміст і мету дії кожного інструменту. Запропоновано також інші класифікаційні ознаки механізмів та інструментів регулювання валютного ринку: форма дії, характер дії, участь держави. За результатами формалізації виконано їх графічне відображення.

Ключові слова: валютний ринок; механізми; інструменти; регулювання; ефективність.

Hanna Veriha

D.Sc. (Economics), Professor, Donbass State Engineering Academy, Kramatorsk, Ukraine
72 Shkadinov Str., Kramatorsk, 84313, Ukraine

Currency market regulation mechanisms and efficiency of its tools analysis

Abstract. *Introduction.* The complexity and hierarchy of the currency market cause diversity of approaches towards its regulation which include different forms of action, market and administrative components, a combination of supranational currency regulation, state regulation and self-regulation, a division into independent but interrelated segments. In turn, the existence of separate mechanisms of regulation requires the usage of precise tools for their functioning and interrelation. *The purpose* of the article is to systematize and formalize regulatory mechanisms of the Ukrainian currency market, to analyze their interrelation and interaction, to characterize and review the instruments of realization of currency policy by the actors in currency relations and to make proposals aimed at enhancement of their use. The methods applied in the present research are system analysis, ranking, formalization, comparison. *Results.* The currency market has been reviewed from the standpoint of multi-aspect mechanisms of its regulation and the usage of the appropriate tools. Instruments of currency market regulation have been determined. A critical review of efficiency of their use has been given. We have grounded expediency and suggested a classification of regulatory mechanisms by their content was suggested. We have also shown their interconnection and systematized corresponding tools with regard to each mechanism. The content and the goal of each tool has been determined. Other classificatory features of mechanisms and regulatory tools for the currency market have been suggested, such as the form of action, the nature of action, participation of the state. Their graphic image has been built upon the results of formalization. *Conclusions.* We suppose that the proposed approach to building regulatory mechanisms of the currency market would promote its effective functioning and ensure stability of the national monetary unit.

Keywords: Currency Market; Mechanisms; Instruments; Regulation; Efficiency

JEL Classification: E52; E58; F31; G18

Верига А. В.

доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры учета и аудита,
Донбасская государственная машиностроительная академия, Краматорск, Украина

Механизмы регулирования валютного рынка и анализ эффективности их инструментов

Аннотация. Валютный рынок рассмотрен с точки зрения многоаспектности механизмов его регулирования и использования соответствующего инструментария. Определены инструменты регулирования валютного рынка и дан критический обзор эффективности их использования. Обоснована целесообразность регулирования валютного рынка и предложена классификация механизмов регулирования согласно содержанию, продемонстрирована их взаимосвязь, систематизирован соответствующий инструментарий в рамках каждого механизма, определены содержание и цель действия каждого инструмента. Предложены также другие классификационные признаки механизмов и инструментов регулирования валютного рынка: форма действия, характер действия, участие государства. По результатам формализации выполнено их графическое отображение.

Ключевые слова: валютный рынок; механизмы; инструменты; регулирование; эффективность.

1. Постановка проблеми. Інтеграція України до європейського співтовариства вимагає реформування підходів до регулювання валютного ринку, пошуку ефективних механізмів і інструментів його здійснення, нехтування якими спричиняє валютні кризи, дестабілізує національну грошову одиницю. Ринкове, державне та наддержавне валютне регулювання доповнюють одне одного. При цьому механізм ринкового регулювання оснований на конкуренції, діє зсередини й породжує внутрішні стимули розвитку; відповідно механізм державного, зовнішнього, регулювання спрямований на визначення та усунення негативних наслідків ринкового регулювання валютних відносин, а наддержавне регулювання гармонізує співіснування окремих валютних ринків. Однак на сьогодні в Україні відсутнє навіть зако-

нодавче визначення терміну валютного регулювання держави, відповідно не мають достатнього правового підґрунтя сукупність механізмів та інструментів його здійснення. Викладене вище обумовило вибір теми дослідження та її актуальність.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування та розвитку механізмів регулювання світового, регіональних і національних валютних ринків досліджено у працях зарубіжних учених, серед яких Дж. Бек (J. Beck, 2002), Т. Давенпорт (T. Davenport, 2002) [1], Л. Вуд (L. Wood, 2012) [2], Ч. Гойет (C. Goyette, 2009) [3], Дж. Рікардс (J. Rickards, 2011) [4], Й. Шумпетер (J. A. Schumpeter, 1995) [5].

Окремим методичним, організаційним, правовим аспектам дієвості механізмів і інструментів державного та

недержавного валютного регулювання, ефективності валютної політики присвячено праці таких вітчизняних вчених, як О. Береславська [6], Ф. Журавка [7], Т. Косова [8], Т. Савченко [9] та ін.

Разом з тим аналіз наукових публікацій дозволяє стверджувати, що потребують вирішення питання як теоретичного, так і прикладного характеру, пов'язані з удосконаленням механізмів та інструментів регулювання валютного ринку з метою забезпечення стійкості його розвитку, зокрема зниження рівня доларизації економіки, урівноваження платіжного балансу, здійснення валютного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, реформування моделі валютного контролю тощо. Зазначеними обставинами обумовлено вибір теми, об'єкта, предмета і завдань дослідження.

3. Метою статті є систематизація та формалізація механізмів регулювання валютного ринку України, аналіз їх взаємозв'язку та взаємодії, характеристика й критичний огляд інструментів реалізації валютної політики суб'єктами валютних відносин та надання пропозицій з підвищення ефективності їх використання.

4. Основні результати дослідження. Фінансова та валютна дерегуляція та перехід до плаваючих курсів створили фундаментальні передумови для розвитку фінансової глобалізації та експансії міжнародних ринків капіталу. Європейська валютна система є наслідком сучасного процесу глобалізації у світі, з одного боку, та першою формою встановлення національної економічної стабільності зростання наднаціональними засобами, єдиною грошовою політикою – з другого.

Валютний ринок являє собою складну систему багаторівневої архітектури та є інтегрованим у загальну систему ринкових відносин. Будь-яка система функціонує ефективно за умов наявності чітко налагодженого механізму реалізації її цілей і завдань, який передбачає ефективну взаємодію суб'єктів і об'єктів за допомогою відповідного інструментарію. Об'єктом виступає власне валютний ринок. Суб'єкти валютного ринку поділяються на безпосередньо учасників валютних відносин (покупців/продавців валютних цінностей) та тих, що здійснюють його регулювання. Склад останніх визначається рівнем ієрархії валютного ринку: на наднаціональному рівні це Міжнародний валютний фонд, транснаціональні корпорації; на регіональному – Європейський центральний банк; на національному – органи державної і грошово-кредитної влади, фінансові посередники, валютні біржі та брокерські фірми, суб'єкти господарювання, домогосподарства. Слід зазначити, що розподіл суб'єктів ринку на учасників та регуляторів є досить умовним, бо вони можуть виступати в обох іпостасях.

Ієрархічність побудови валютного ринку проявляється у функціонуванні в межах єдиної світової валютної системи регіональних і національних валютних ринків із відповідними інститутами, співіснування яких потребує чіткого діючого механізму взаємодії. Водночас валютний ринок, так само, як і фондовий та грошово-кредитний, є самостійною частиною фінансового ринку. Кожен сегмент фінансового ринку певного ієрархічного рівня розвивається за своїми законами, однак синергетика валютного ринку проявляється у впливі його внутрішніх змін на інші сегменти, а також на суміжні економічні ринки. Трансмісійний механізм впливу валютного ринку на останні полягає у зміні їхніх параметрів через застосування інструментів валютного регулювання, які виступають каналами впливу та мають сферу дії, ширшу за валютний ринок.

Валютний ринок функціонує як узгодження попиту й пропозиції валют у процесі їх купівлі/продажу. Під механізмами валютного регулювання розуміємо сукупність форм, методів та інструментів впливу суб'єктів на об'єкт (валютний ринок) із метою: підтримки макроекономічної рівноваги й валютно-курсової стабільності; забезпечення стабільності національної грошової одиниці та стійкого економічного зростання; врівноваження платіжного

балансу; гарантування валютної безпеки тощо. Під валютною безпекою держави, суб'єктів господарювання, комерційних банків, громадян розуміємо ступень забезпечення їх валютними коштами, що дозволяє повною мірою реалізовувати свої інтереси.

Багатогранність означеної мети регулювання валютного ринку зумовлює різноманіття використовуваних інструментів, які можна поділити на адміністративні та ринкові (економічні). Адміністративними інструментами є: обмеження вільної купівлі-продажу іноземної валюти; обов'язковий продаж державі частини валютної виручки; контроль за іноземним інвестуванням у національну економіку; регулювання термінів оплати за експорт і імпорт; регулювання валютних відносин на ринку готівкової валюти; введення лімітів для учасників валютного ринку на валютні операції. Ринковими інструментами прямої дії є: валютні інтервенції, диверсифікація валютних резервів, відносний рівень процентних ставок у іноземній валюті, девальвація й ревальвація національної валюти. Ринковими інструментами валютно-курсової політики непрямої дії є: облікова ставка, мінімальні обов'язкові резерви, операції на відкритому ринку, оподаткування валютних операцій, бюджетні витрати, митні тарифи. У якості прикладу активно використовуваного дієвого ринкового інструменту можна привести нормативи для формування банками обов'язкових резервів. Реагуючи на ситуацію на ринку, через зміну розміру нормативу та його диференціацію в розрізі валют, НБУ стимулює або стримує залучення банками коштів нефінансових корпорацій та домогосподарств.

За характером валютне регулювання має дві форми дії: пряму (девізну політику, валютні обмеження, регулювання режиму валютного курсу та рівня конвертованості валюти, корекція облікових ставок НБУ) та непряму (управління валютними резервами, регулювання платіжного балансу, процентна політика), причому за різних обставин вони здатні до трансформацій. Наприклад, щодо девальвації та ревальвації, то при фіксованому валютному курсі вони є інструментом прямої дії. При плаваючому валютному курсі девальвація/ревальвація проводиться державою за допомогою опосередкованих дій – операцій на відкритому ринку; заходів грошово-кредитної політики та інших, що сприяє зниженню/підвищенню валютного курсу.

Методи прямої дії переважно мають адміністративний характер. Характерним прикладом є валютні обмеження. Водночас ефективним інструментом прямої дії, однак уже ринковим, є девізну політику, яка проводиться НБУ у формі валютних інтервенцій, орієнтованих на досягнення інфляційних цілей, згладжування різких курсових коливань гривні та підвищення міжнародних резервів до рівня, що забезпечує необхідний захист національної економіки від негативних зовнішніх шоків.

Методи непрямої дії здебільшого є ринково орієнтованими. Наприклад, процентна політика: змінюючи розмір офіційної процентної ставки, центральний банк чинить певний вплив на притік чи відтік капіталів і тим самим – на валютний курс. Підвищення ставки сприяє підтримці курсу, оскільки стимулює попит на дану валюту, а її зниження призводить до послаблення валюти. Іншими прикладом є управління офіційними валютними резервами, що включає в себе формування їх оптимальної структури і раціональне розміщення активів країни за кордоном. За існуючими критеріями безпеки, обсяг міжнародних резервів має становити не менше ніж 100 % короткострокового боргу країни за залишковим терміном погашення. У прямій залежності від величини золотовалютних резервів перебуває підвищення рівня ефективності використання монетарних інструментів макроекономічного регулювання, що зміцнює роль НБУ в системі державної влади, уможливорює масштабне неінфляційне рефінансування комерційних банків і посилює вплив монетарного сектору на реальний сектор вітчизняної економіки.

Систематизація механізмів регулювання валютного ринку та інструментів їх дії

Назва механізму		Назва інструменту	Опис дії інструменту	Мета використання інструменту	Зв'язок з іншими механізмами
1	Механізм регулювання валютного ринку	2	3	4	5
Механізм регулювання валютного курсу	Валютна інтервенція	пряме втручання центрального банку в операції на валютному ринку	регулювання курсу національної валюти через операції з купівлі-продажу іноземної	Механізм регулювання валютного курсу	Механізм регулювання валютного курсу
	Девізна валютна політика	у випадку перевищення пропозиції валюти над попитом на неї НБУ викупає її і навпаки	політика регулювання валютного курсу шляхом купівлі та продажу іноземної валюти	Механізм державного регулювання валютного ринку	
Механізм регулювання валютного курсу	Регулювання платіжного балансу	співвідношення між сумою грошових надходжень, отриманих країною з-за кордону, і сумою здійснених нею платежів за кордон протягом певного періоду	використовуються експортні субсидії, митні тарифи, податкові пільги, система множинності валютних курсів	формування резервів, у т. ч. за рахунок обов'язкового продажу валюти експортерами	Механізм державного регулювання валютного ринку, механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку
	Управління золотими валютними резервами	активи в балансі НБУ, визнані світовим співтовариством як міжнародні й призначені для міжнародних розрахунків	з метою дедоларизації економічних відносин поглиблення диференціації нормативів обов'язкового резервування в напрямі посилення переважних умов резервування під кошти, залучені в національній валюті	формування валютного курсу	
Механізм регулювання валютного курсу	Нормативи обов'язково-резервування	норматив встановлюється єдиним для банків в процентному відношенні до загальної суми залучених коштів в національній та іноземній валютах; для різних видів зобов'язань можуть встановлюватися різні нормативи	стимулювання споживчого попиту на внутрішньому ринку; підвищення конкурентоспроможності та поліпшення торгових позицій країни на світовому ринку	Механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку	
	Девальвація валюти	передбачає спрямовані дії відповідних інституційних структур, які мають на меті знизити обмінні курси валюти власної країни	утримання на внутрішньому ринку споживчого попиту; стимулювання товарного імпорту і притоку інвестицій	Механізм регулювання валютного курсу	
Механізм регулювання валютного курсу	Ревальвація валюти	передбачає спрямовані дії відповідних інституційних структур, які мають на меті збільшити обмінні курси валюти країни	здійснення контролю за рухом капіталу, блокування валютної виручки, регламентація вивозу валюти громадянами за кордон	Механізм регулювання валютного курсу	
	Валютні обмеження	система звуження прав резидентів та нерезидентів при здійсненні ними валютних операцій, зокрема зміна строків проведення розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів	формування достатнього обсягу золотовалютних резервів	Механізм регулювання валютного курсу	
Механізм регулювання валютного курсу	Обов'язковий продаж валютної виручки	вимоги до обов'язкового продажу частини надходжень в іноземній валюті на користь резидентів України – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	забезпечення зовнішньої стійкості та платоспроможності, задля чого НБУ запровадив випуск облігацій внутрішньої державної позики, номінованих в іноземній валюті	Механізм регулювання валютного курсу	
	Операції відкритого ринку	купівля-продаж, в тому числі з премією або з дисконтом, казначейських зобов'язань, а також інших цінних паперів (крім цінних паперів, що підтверджують корпоративні права) та боргових зобов'язань, визначених Правлінням НБУ	адекватна оцінка валютних ризиків банку та формування резервів на можливі втрати за операціями в іноземній валюті	Механізм регулювання валютного курсу	
Механізм саморегулювання валютного ринку	Індикативні норми «Базельських стандартів»	використання стандартизованого підходу, підходу внутрішніх рейтингів і рамкового підходу сек'юритизації	моніторинг і управління кредитним ризиком	Механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку	
	Формування валютної політики суб'єктів господарювання	розробка внутрішніх регламентів щодо проведення валютних операцій і оцінки валютних статей фінансової звітності	кількісна оцінка валютного ризику	Механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку	
Стрес-тестування	розробка ймовірних сценаріїв та визначення величини неузгодженої позиції, яка наражає суб'єкта господарювання на ризик та у визначенні шкотової величини зміни зовнішнього валютного курсу				

Джерело: Власна розробка

Неоднозначним є ставлення вчених до такого методу, як обов'язковий продаж валюти експортерами. В. Нагребельний визначає купівлю/ продаж іноземної валюти на внутрішньому ринку держави, розрахунки між резидентами та нерезидентами в іноземній валюті, строки розрахунків за поточними валютними операціями, обов'язок і обсяг продажу експортної виручки в іноземній валюті на внутрішньому ринку або центральним банком держави як предмет валютного права [10], але при цьому їхня економічна сутність як методів валютного регулювання зберігається. Н. Бідник [11, 190], Т. Косова, К. Свешнікова [8, 168] обов'язковий продаж резидентами іноземної валюти розглядають як інструмент валютного регулювання і контролю, а Ю. Ровинський – як різновид валютних обмежень [12, 9].

Методи валютного регулювання іноді ототожнюються з інструментами грошово-кредитної політики, що, на нашу думку, є помилковим, оскільки валютна політика не тождна грошово-кредитній. Зокрема, Т. Бабійчук відносить валютні інтервенції, встановлення норм продажу валюти та інші норми валютного регулювання, валютний коридор, регулювання готівкового й безготівкового обігу до інструментів грошово-кредитної політики [13, 254]. Але ця теза є вразливою з викладених вище причин.

Отже, різноманітність інструментів регулювання такого складного об'єкта, як валютний ринок потребує їх систематизації, а також сегментації загального механізму регулювання. Вважаємо за доцільне виокремити чотири самостійні механізми регулювання валютного ринку: стійкості його розвитку, валютного курсоутворення, державного регулювання та саморегулювання, які знаходяться в тісному діалектичному зв'язку (табл.).

Дія механізму регулювання стійкості розвитку валютного ринку ґрунтується на використанні інструментів валютної інтервенції, девізної валютної політики (задіяні механізмом валютного курсоутворення), регулюванні платіжного балансу (пов'язане з механізмом державного валютного регулювання). Механізм валютного курсоутворення заснований на інструментах управління золотовалютними резервами, нормативах обов'язкового

резервування (є складовими механізмів державного валютного регулювання та регулювання стійкості розвитку валютного ринку), девальвації та ревальвації валюти (є складовими регулювання стійкості розвитку валютного ринку). Валютні обмеження, обов'язковий продаж валютної виручки, операції відкритого ринку, які є основою механізмів державного валютного регулювання, виступають одночасно інструментами механізмів регулювання стійкості розвитку валютного ринку й валютного курсоутворення. Механізм саморегулювання валютного ринку ґрунтується на дії інструментів (індикативні норми «Базельських стандартів», формування валютної політики суб'єктів господарювання, стрес-тестування), які є складовими механізмів державного валютного регулювання та регулювання стійкості розвитку валютного ринку.

За характером дії механізми регулювання валютного ринку можна поділити на ринкові й адміністративні. У формалізованому вигляді вони мають чотири означені вище змістовні складові: механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку, механізм валютного курсоутворення, механізм державного валютного регулювання, механізм саморегулювання (рис.).

Указані механізми передбачають використання економічних, монетарних, адміністративних інструментів, формування політики держави та суб'єктів господарювання, а також можливість їх взаємодії. У якості прикладів можна навести такі: ревальвація/девальвація національної валюти є результатом взаємодії механізмів регулювання валютного курсу та стійкості валютного ринку; для ефективного функціонування механізму регулювання стійкості валютного ринку необхідні валютні резерви, на створення яких орієнтовані механізми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств і боргового навантаження держави.

За участю держави доцільно виокремити механізми державного регулювання та саморегулювання, синтез яких забезпечує ефективність регулювання валютного ринку. Механізм саморегулювання є дуже важливим, він нівелює негативні наслідки адміністративного регулюван-

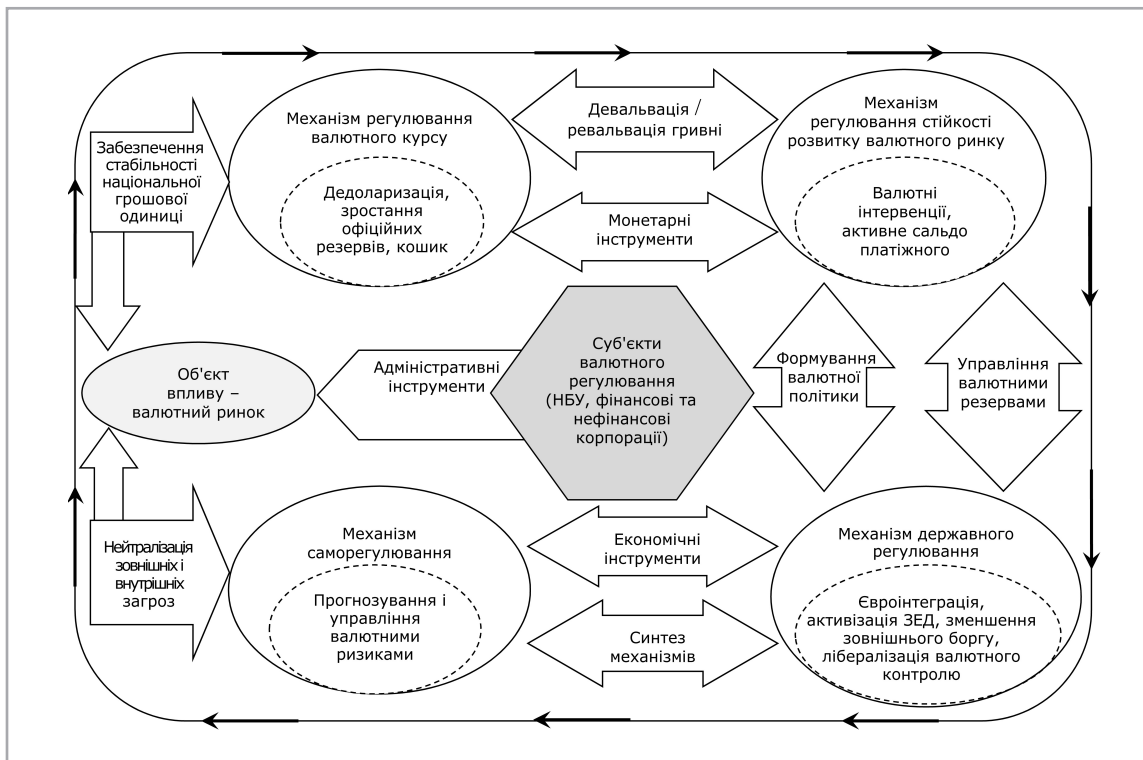

Рис. Формалізація механізмів регулювання валютного ринку
Джерело: Власна розробка

ня, орієнтований на нейтралізацію зовнішніх та внутрішніх загроз і мінімізацію ризиків функціонування суб'єктів господарювання.

За формою дії механізми регулювання валютного ринку доцільно розподілити на прямі та непрямі, що мають відповідний інструментарій як у рамках адміністративного, так і ринкового регулювання.

5. Висновки. Під механізмами валютного регулювання визначено сукупність форм, методів та інструментів впливу на валютний ринок із метою: підтримки макроекономічної рівноваги в країні, валютно-курсової стабільності, забезпечення стабільності національної грошової одиниці, стійкого економічного зростання, рівноваги платіжного балансу, гарантування валютної безпеки економічних суб'єктів тощо.

Механізми регулювання валютного ринку України представлено чотирма змістовними складовими: механізм регулювання валютного курсу, механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку, механізм державного регулювання валютного ринку, механізм саморегулювання валютного ринку.

Механізми регулювання валютного ринку класифіковано також за характером дії (ринкові та адміністративні), за формою дії (прямої та непрямой) та участю держави (державного регулювання та саморегулювання). Систематизовано інструменти регулювання валютного ринку в рамках кожного механізму, визначено зміст і характер їх дії та взаємодії.

Вважаємо, що запропонований підхід до побудови механізмів регулювання валютного ринку сприятиме його ефективному функціонуванню та забезпеченню стабільності національної грошової одиниці.

Література

1. Davenport T. H., Beck J. C. *Attention Economy: Understanding the New Currency of Business* / T. H. Davenport, J. C. Beck. – Harvard Business Review Press, 2002. – 272 p.
2. Wood L. T. *Currency* / L. T. Wood. – Createspace, 2012. – 320 p.
3. Goyette C. *The Dollar Meltdown: Surviving the Impending Currency Crisis with Gold, Oil, and Other Unconventional Investments* / C. Goyette. – Portfolio Hardcover, 2009. – 248 p.
4. Rickards J. *Currency Wars: The Making of the Next Global Crisis* / J. Rickards. – Portfolio Hardcover, 2011. – 304 p.
5. Шумпетер Й. А. Капіталізм, соціалізм і демократія [Текст] / Й. А. Шумпетер ; пер. з англ. В. Ружицький, П. Таращук. – К. : Основи, 1995. – 528 с.
6. Береславська О. І. Валютна політика України : теорія та практика [Текст] : монографія / О. І. Береславська ; Держ. податк. адмін. України [та ін.]. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. – 330 с.
7. Журавка Ф. О. Механізм реалізації валютної політики в Україні : автореф. дис. д-ра екон. наук : 08.00.08 [Текст] / Ф. О. Журавка ; Держ.

- вищ. навч. закл. «Укр. акад. банк. справи Нац. банку України». – Суми, 2009. – 28 с.
8. Косова Т. Д. Концепція реформування валютного регулювання й контролю / Т. Д. Косова, К. Т. Свешнікова // *Торгівля і ринок України* – 2009. – Вип. 28. – Т. 2. – С. 168–177.
9. Савченко Т. Г. Оцінювання ефективності інструментів валютного регулювання в Україні [Текст] / Т. Г. Савченко, М. А. Єпіфанова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 2 (116). – С. 161–170.
10. Нагребельний В. П. До питання щодо предмета валютного права / В. П. Нагребельний // *Правовий вісник Української академії банківської справи*. – 2008. – Вип. 1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pvuabs/texts/-2008_1/1.3.1.pdf
11. Бідник Н. Б. Валютне регулювання та валютний контроль / Н. Б. Бідник // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 739. – С. 189–194.
12. Ровинський Ю. О. Система заходів валютно-правових обмежень / Ю. О. Ровинський // *Фінансове право*. – 2011. – № 2. – С. 7–11.
13. Бабійчук Т. П. Використання механізму обов'язкових резервів у стимулюванні розвитку банківської інвестиційної діяльності / Т. П. Бабійчук // *Науковий вісник НЛТУ України* : 36. наук.-техн. прац. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.10. – С. 252–257.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2015

References

1. Davenport, T. H., & Beck, J. C. (2002). *Attention Economy: Understanding the New Currency of Business*. Harvard Business Review Press.
2. Wood, L. T. (2012). *Currency*. Createspace.
3. Goyette, C. (2009). *The Dollar Meltdown: Surviving the Impending Currency Crisis with Gold, Oil, and Other Unconventional Investments*. Portfolio Hardcover.
4. Rickards, J. (2011). *Currency Wars: The Making of the Next Global Crisis*. Portfolio Hardcover.
5. Schumpeter, J. A. (1995). *Capitalism, Socialism and Democracy*. Kyiv: Osnovy (in Ukr.).
6. Bereslavskaya, O. I. (2010). *Currency politics of Ukraine: theory and practice*. Irpin: National University of State Tax Service of Ukraine. (in Ukr.)
7. Zuravka, F. O. (2009). *The mechanism of realization of currency policy in Ukraine*. Sumy: Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine. (in Ukr.)
8. Kosova, T. D., & Sveshnikova, K. T. (2009). Concept of reformation of the currency adjusting and control. *Torhivlia i rynok Ukrainy (Trade and Market of Ukraine)*, 28(2), 168-177 (in Ukr.).
9. Savchenko, T. G., & Yepifanova, M. A. (2011). Rating of efficiency of currency regulation tools in Ukraine. *Aktualni problemy ekonomiky (Actual Problems of Economics)*, 2(116), 161-170 (in Ukr.).
10. Nagrebelskyi, V. P. (2008). Regarding the subject of currency right. *Pravovyi visnyk Ukrainy (Legal Herald of the of Ukrainian Academy of Banking)*, 1. Retrieved of from http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pvuabs/texts/-2008_1/1.3.1.pdf (in Ukr.)
11. Bidnyk, N. B. (2012). Currency regulation and currency control. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politechnika» (Herald of National University Lviv Polytechnics)*, 739, 189-194 (in Ukr.).
12. Rovinskyi, Yu. O. (2011). System of measures of currency-legal limitations. *Finansove pravo (Financial Law)*, 2, 7-11 (in Ukr.).
13. Babiichuk, T. P. (2012). Usage of the mechanism of required reserves in stimulation of development of bank investment activity. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy (Herald of UNFU)*, 22.10, 252-257 (in Ukr.).

Received 22.10.2015

ІНТЕРНЕТ-ХОЛДИНГ ІНСТИТУТУ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

57 веб-ресурсів

www.SOSKIN.info